

В. Г. Семенова

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки підприємства

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, Україна

УПРАВЛІННЯ ТРАНСФЕРОМ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Успішна інноваційна діяльність підприємств передбачає окрім проведення науково-технічних розробок та впровадження їх результатів у власне виробництво для випуску інноваційної продукції, також поширення нових технологій і об'єктів інтелектуальної власності та їх успішну реалізацію.

У вітчизняному законодавстві трансфер інтелектуальної власності розглядається як передача технологій, ноу-хау, технологічного обладнання та науково-технічних знань від власника до замовника. Сьогодні постійні зміни технологій забезпечують розвиток пріоритетних галузей промисловості та є основою якісних змін в економіці в цілому, та на 75-80 % визначають приріст ВВП розвинутих країн [1, с. 30 - 32].

О. М. Левковець зазначає, що сполучною ланкою між інтелектуальною власністю підприємства (науковим і технологічним знанням, дослідженнями та розробками) і комерціалізацією їх результатів є трансфер технологій (ТТ). Дослідник вважає, що ефективність використання інтелектуальної власності напряму пов'язана з ефективністю трансферу технологій під яким розуміє «... передання систематизованого знання про виробництво продукції, застосування процесу, надання послуги. *ТТ у широкому розумінні* означає взаємодію між партнерами, за якої хоча б один із них передає свою технологію через ноу-хау, патенти, технічне сприяння іншому, хто бажає впровадити і використати технологію для конкретної мети. Основним правилом ТТ є отримання користі на взаємовигідній основі всіма учасниками. *У вузькому розумінні ТТ* — це процес передання технологій зі сфери розроблення до сфери практичного

використання (від розробника — замовнику (виробнику))» [2, с. 60].

До основних проблем управління трансфером інтелектуальної власності, на нашу думку, відносяться:

- недостатня інноваційна активність вітчизняних підприємств;
- тривалість та складність процесів затвердження права власності на результати інноваційної діяльності;
- відсутність фахівців з питань патентознавства на більшості вітчизняних підприємств;
- недосконалість законодавства у сфері захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності;
- відсутність дієвого механізму трансферу технологій за кордон;
- проблеми оцінки та врахування об'єктів інтелектуальної власності в діяльності підприємств;
- недосконалість вітчизняної інфраструктури у сфері трансферу інтелектуальної власності.

О. М. Ляшенко зазначає, що у світовій практиці поширені наступні методи трансферу інтелектуальної власності (технологій): продаж патентів, ліцензій, ноу-хау, інжиніринг, промислова кооперація, передача технологій у рамках спільних підприємств, створення нових високотехнологічних підприємств, технічна допомога, франчайзинг та лізинг. При цьому виділяють трансфер комерційний та некомерційний. Комерційний трансфер інтелектуальної власності передбачає оплату споживачем винагороди власникові об'єктів інтелектуальної на договірних умовах [3, с. 11].

До об'єктів комерційного трансферу інтелектуальної власності відносяться:

- об'єкти промислової власності (патенти на винаходи, свідоцтва на промислові зразки та корисні моделі), крім товарних знаків, знаків обслуговування і комерційних найменувань, якщо вони не є частиною операцій із передачі інтелектуальної власності (технології);
- ноу-хау та технічний досвід (техніко-економічні обґрунтування, моделі, зразки, інструкції, креслення, специфікації, технологічне оснащення та

інструмент, послуги консультантів та підготовка персоналу);

- технічні і технологічні знання та інформація.

До об'єктів некомерційного трансферу інтелектуальної власності відносяться:

- науково-технічна і навчальна література (довідники, огляди, стандарти, описи патентів, каталоги проспектів і т. ін.);

- інформація міжнародних конференцій, симпозіумів, виставок;

- освітні послуги надані, під час навчання та стажування фахівців на безоплатній основі і/або на умовах паритетного відшкодування витрат сторонами [3, с. 11 - 12].

Вважаємо необхідним та доцільним на підприємствах здійснювати стратегічне планування трансферу та комерціалізації інтелектуальної власності як важливого інструменту управління інтелектуальною власністю, що дозволить керівникам підприємств більш чітко усвідомлювати перспективи реалізації інноваційних проектів, їх результати та ефективність використання залучених ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Олейніков О. О. Сучасні тенденції світового ринку високотехнологічної продукції та місце України на ньому [Текст] / О.О. Олейніков // Проблеми науки : Міжгалузевий науково-технічний журнал. - 2006. - № 1 - С. 30 – 38.

2. Левковець О. М. Інтелектуальна власність як ресурс розвитку: дилема трансферу технологій / О. М. Левковець // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». – 2014. - № 3 (18). - с. 59 – 75.

3. Ляшенко О. М. Комерціалізація та трансфер технологій: категорії та методи інноваційної діяльності / О. М. Ляшенко // Інноваційна економіка: всеукраїнський науково-виробничий журнал – 2010. – № 4. – С. 8–13.